

txt

abril

2007

núm. 3

els nous currículums

suplement
educatiu de
la revista
de lletres *L'illa*

materials educatius
per a escolars i mestres
bromera.txt

TXT és una publicació d'Edicions Bromera coordinada per Josep Antoni Fluixà

Consell de redacció: Marta Estrelles, Begonya Soler i Carol Borràs

Consell assessor: Alfred Aranda, Bernat Bataller, Vicent Borràs, Joan Carles Girbès, Josep Gregori i Teresa Soler

Col·laboradors: Violeta Camarasa, Joan Enric Iriarte, Dolors Palau i Cristina Simón

Correcció lingüística, maquetació i arxiu gràfic: Edicions Bromera

Disseny gràfic: Enric Solbes

Fotografia: Arxiu Bromera, Alfred Aranda i Agustín Serra

Redacció i administració: Apartat de correus 147, 46600 Alzira (Ribera Alta), telèfon 962 402 254

Adreça a Internet: www.bromera.com/txt

Correu electrònic: txt@bromera.com

Impressió: Bormac

Tirada: 12.500 exemplars

ISSN: 1887-3979 / **DL:** V-635-2007

TXT no s'identifica necessàriament amb els articles dels seus col·laboradors, ni els torna els originals no sol·licitats, ni hi manté correspondència.

TXT autoritza la reproducció dels seus articles si se'n fa esment de la procedència.

Editorial

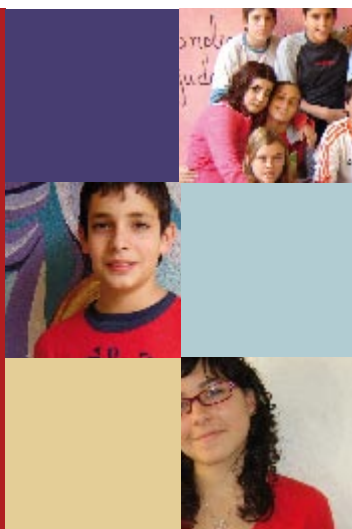
Amb la publicació dels decrets del Ministeri d'Educació, pels quals s'estableixen els ensenyaments mínims corresponents a les etapes educatives de Primària i de Secundària, i amb les respectives adequacions fetes per les distintes comunitats autònomes, es fa el primer pas cap a l'aplicació efectiva de la nova Llei Orgànica d'Educació. Els currículums són, en conseqüència, l'anomenat primer nivell de concreció, a partir del qual s'introduiran els nous continguts proposats, els canvis efectuats amb relació a la legislació vigent, les noves orientacions metodològiques i les prioritats educatives amb què es vol donar resposta als reptes que la societat reclama per a afrontar el futur amb garanties d'èxit.

Ara és el torn dels centres educatius i les editorials, que han de fer el pas següent: el de l'elaboració del segon nivell de concreció que significa, en uns casos, la redacció del Projecte Curricular del Centre, i en els altres, la planificació del projecte editorial a partir del qual es confeccionaran els llibres de text que s'oferiran al professorat. Una tasca ingent i sovint àrdua i poc gratificadora que hauria de fer pensar als representants polítics a l'hora d'emprendre, potser un poc massa a la lleugera, la modificació del marc legislatiu, ja que aquest no es pot canviar cada dècada o cada legislatura. Convé, en aquest sentit –i ho han remarcat tots els sectors implicats–, aconseguir un gran pacte entre totes les forces polítiques, amb la participació real dels professionals implicats, per a dotar l'acció educativa de l'estabilitat que requereix per a avançar positivament a llarg termini.

I més si es té en compte que, al capdavant, l'èxit o el fracàs de les lleis educatives no depèn de la bondat de la redacció d'aquestes o de la bellesa de les seues finalitats, sinó de l'aplicació final del tercer nivell de concreció, el que té lloc a l'aula, entre el professorat i l'alumnat. Un tercer nivell que difícilment pot tenir una correspondència real amb el primer si no es dona el temps suficient perquè les propostes exposades en els currículums mínims establits es puguin desplegar amb un coneixement real i amb professionalitat. En aquest sentit, per exemple, no és bo que els currículums de la Comunitat Valenciana no hagen estat publicats encara d'una manera definitiva al final del mes de març del 2007, malgrat que se'n coneix ja l'esborrany, perquè no es dona prou de temps per a adaptar-los correctament a cada centre o a cada proposta editorial, si tenim en compte que el curs escolar que ve seran ja plenament vigents, la qual cosa, evidentment, en dificulta el procés d'implantació.

Flaixos

Conveni Metges Sense Fronteres

Bromera i Metges Sense Fronteres han signat un acord pel qual l'editorial es compromet a fer una aportació anual a l'ONG del 0,5% de la facturació dels nous llibres de text adequats a la LOE, que Bromera trau el curs que ve. Els nous materials didàctics configuren el Projecte Aventura –per a les àrees de Primària de Llengua, Llengua, Matemàtiques i Coneixement del medi– i el Projecte Ona –per a l'àrea de Llengua d'ESO.

Així, Edicions Bromera entra en el Cercle d'Empreses Solidàries de Metges Sense Fronteres, amb entitats com Caixa Sabadell, Eroski o la Caixa. El compromís va més enllà del donatiu econòmic, ja que la col·laboració inclou també la difusió de les campanyes d'aquesta organització humanitària guanyadora del Premi Nobel de la Pau 1999.

Oposicions 2007

La Conselleria d'Educació ha donat a conèixer l'oferta d'ocupació pública docent per al 2007. Així, en les pròximes oposicions hi haurà 1.800 places per al cos de mestres, de les quals 750 seran per a Primària i 550 per a l'especialitat d'Educació Infantil.

Pel que fa al professorat de Secundària, la convocatòria serà de 974 places. València, amb 100 places, Llengua castellana i literatura, amb 100 més, i Geografia i Història, amb 80, són les àrees en les quals l'oferta és més important pel que fa a nombre de places.

Per al professorat tècnic de formació professional es convocaran 155 places, 36 per a Escola Oficial d'Idiomes i 34 per a Música i Arts Escèniques.

Mobilitzacions en l'ensenyament públic

Milers d'educadors s'han manifestat per a protestar per l'estancament de les negociacions amb la Conselleria d'Educació pel que fa a la millora de les condicions salarials i laborals. L'STEPV, assegura que més de 30.000 docents de l'ensenyament públic van donar suport a la vaga general del 29 de març passat, mentre que la Conselleria diu que en van ser 10.000.

L'STEPV denuncia que la Conselleria d'Educació està incomplint un acord signat pel Ministeri d'Administracions Públiques i els sindicats, que establia un augment salarial del 2% en tots els conceptes retributius, així com

la incorporació progressiva del complement específic a les pagues extraordinàries en els pròxims tres anys, amb el límit de l'1% anual.

Pla Lector de la Fundació Bromera

La Fundació Bromera per al Foment de la Lectura ha presentat el «Pla Lector en el context valencià per al període 2007-2010». Es tracta d'una proposta que ofereix a la societat una relació d'accions d'interès prioritari per a potenciar i fomentar el plaer de la lectura i augmentar els índexs lectors de la població.

El pla s'adreça a tots els ciutadans, i especialment a les entitats públiques i privades, la implicació de les quals resulta necessària, com l'Administració, els mitjans de comunicació, els treballadors de l'àmbit educatiu, empreses de transports i hostaleria, associacions culturals, socials o recreatives. Podeu baixar el document des de la secció de novetats de la web de la Fundació Bromera (www.fundaciobromera.org).

Educ@webs www.sol-e.com

El Servei d'Orientació de Lectura ofereix una web completíssima. Així, posa a la nostra disposició nombrosos recursos per a fomentar l'hàbit lector entre els lectors més joves, classificats en cinc franges d'edat que van des dels 0 fins als 18 anys. També té un apartat destinat a les famílies, on hi ha, a més d'idees i recomanacions, un servei gratuït d'assessorament. El banc de recursos és molt útil per a consultar publicacions, trobar idees o especialistes en la matèria i estar ben informats sobre tot allò relacionat amb el foment de la lectura.

Els currículums de Primària

Violeta Camarasa

Tres mesos després de la publicació per part del Govern central del decret d'ensenyaments mínims de Primària, arriben els esborranys dels currículums de la Generalitat Valenciana. Són els documents derivats de la LOE que afecten més directament els centres escolars, els mestres, l'alumnat i les editorials valencianes.

La publicació per part de la Generalitat Valenciana dels esborranys dels decrets que establiran els currículums de Primària i Secundària constitueix un pas més en la posada en funcionament de la nova llei d'educació, la LOE. Després que el Govern central va establir els ensenyaments mínims corresponents a l'Educació Primària en el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, ara és el torn de l'Administració autonòmica, que ha de desenvolupar els currículums segons les particularitats culturals, històriques i lingüístiques valencianes.

Arriben ara els esborranys, però els decrets definitius encara tardaran algun temps. Mentrestant, mestres, editorials i tots els qui estan vinculats al món de l'educació, n'esperen els resultats. En molts sentits, els currículums autonòmics són el document amb el qual els ensenyants i els centres educatius treballen més directament. Què canviarà en Primària? En què afectarà la quotidianitat de l'aula? No hi ha grans canvis més enllà dels fixats per la LOE, com ara la introducció de noves matèries com Educació per a la ciutadania. En general, els currículums provisionals de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport són molt semblants als redactats a Madrid, tot i que, d'acord amb la funció que fan, afegien continguts específics vinculats als trets característics de l'autonomia. Tampoc no hi ha canvis importants en relació amb els currículums vigents en l'actualitat, corresponents a la llei d'educació socialista del 1990, la LOGSE. No és sobrer recordar que la llei aprovada posteriorment pel Govern popular el 2002, la LOCE, no es pogué desplegar, ja que els socialistes quan guanyaren les eleccions la relegaren, amb la qual cosa mai no arribà a aplicar-se.

**Els aspectes procedimentals
(aprendre a aprendre) i
actitudinals (normes i valors)
assumeixen el protagonisme**

Un currículum obert i flexible

Seguint la línia que ja establí el Decret 20/1992, de 17 de febrer, del Govern valencià, l'actual esborrany del currículum de l'Educació Primària opta per un model obert i flexible, que determina els principis essencials, els objectius generals, els continguts i els criteris d'avaluació de la proposta educativa comuna a tota la comunitat autònoma i, en conseqüència, requereix posteriors nivells de concreció per part dels centres i del professorat. En el fons d'aquesta opció hi ha el plantejament de l'educació com a estimuladora de les capacitats de l'alumnat més que com a procés d'adquisició de coneixements i conceptes. Així, els aspectes procedimentals (aprendre a aprendre) i actitudinals (normes i valors) assumeixen el protagonisme.

Una vegada publicat el decret definitiu, els equips docents hauran d'elaborar projectes curriculars per a Primària per tal d'adaptar-lo a les característiques de l'alumnat, del centre i de l'entorn. La distribució per cicles dels diferents elements del currículum, la metodologia, l'aplicació dels criteris d'avaluació i les adaptacions relatives a l'organització del centre són decisions que es prenen en els projectes. El torn següent és el dels mestres, que han de desenvolupar en equip els projectes per a concretar les programacions de cicles i àrees i després, individualment, concretar les unitats didàctiques, la metodologia i les activitats que desplegaran a l'aula.

En tot cas, el decret és el que marcarà tots els desenvolupaments posteriors. En l'esborrany que ha arribat fa unes quantes setmanes a les nostres mans, hi ha establerts els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació corresponents a cadascuna de les àrees.

El patrimoni natural i cultural: de València al món

Un dels objectius principals de l'Educació Primària és aconseguir l'autonomia de les xiquetes i els xiquets. Però per a assolir aquest objectiu amb èxit, cal no deixar de banda el coneixement de la pertinença a una col·lectivitat i d'una realitat social, històrica i cultural. En els objectius de l'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural, el currículum de la Conselleria d'Educació afig tres punts fonamentals al redactat a Madrid. En primer lloc, destaca la importància de conèixer la pertinença compartida a diverses realitats socials, històriques i culturals, de les quals té una importància especial la valenciana. En segon lloc, parla de reforçar els llaços de pertinença al poble

Els equips docents hauran d'elaborar projectes curriculars per tal d'adaptar el currículum a les característiques de l'alumnat, del centre i de l'entorn

valencià i, per tant, del coneixement de les seues peculiaritats mediambientals, històriques i culturals. Finalment, i com a resultat de l'evolució de la consciència relativa als problemes mediambientals, subratlla la necessitat de fomentar la valoració del «patrimoni natural, històric i cultural», així com «l'interés per col·laborar en la seua conservació i millora». En general, la preocupació per la conservació del medi apareix transversalment i de manera accentuada respecte al decret del 1992, de la mateixa manera que s'afegia i es destaca el coneixement de les noves tecnologies. La necessitat de donar una importància especial a aquests dos aspectes ve determinada pels principis generals establerts per la LOE.

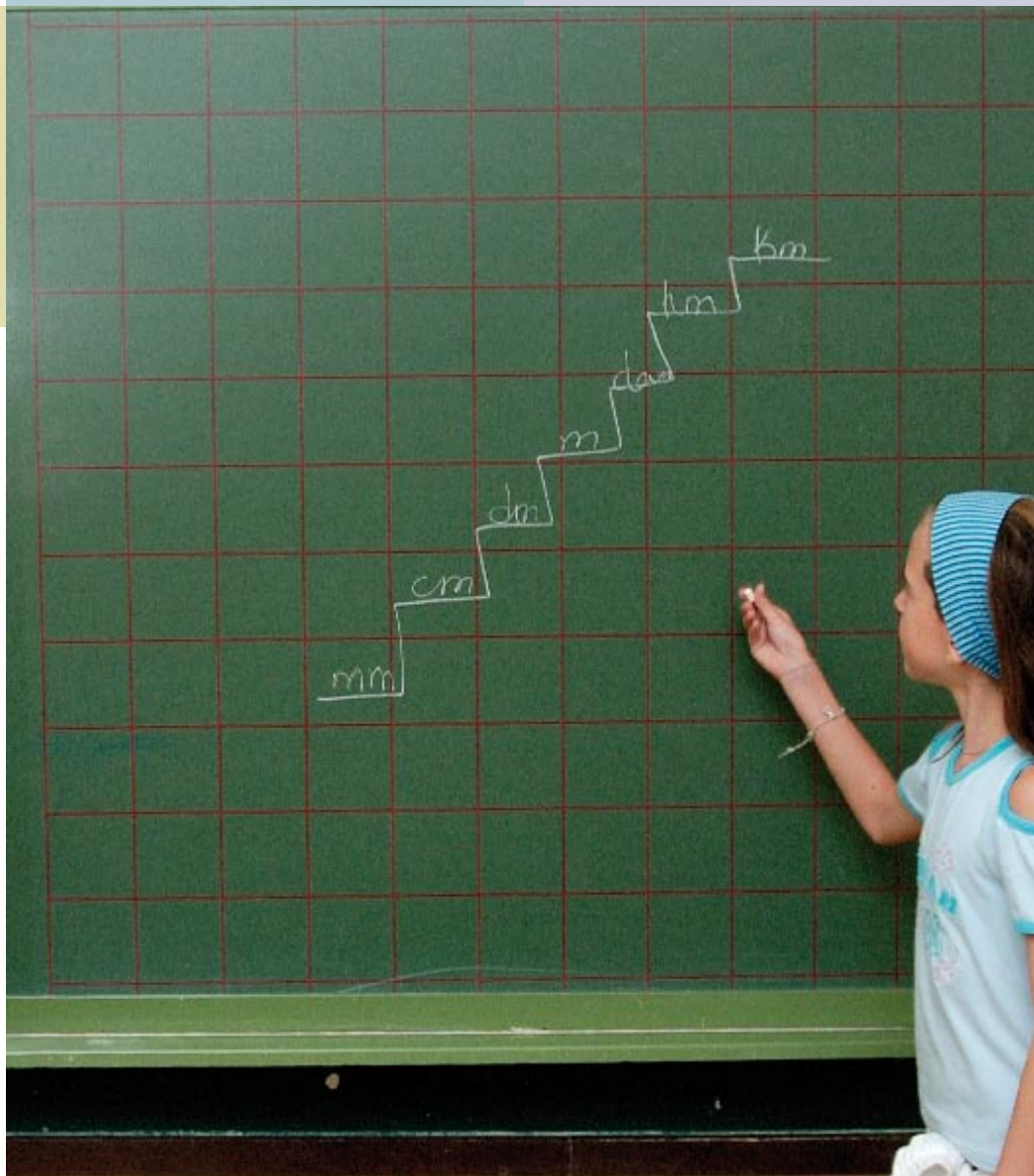
La dramatització, esborrada de l'Educació artística

La dramatització i tots els continguts i les activitats relacionats desapareixen del currículum d'Educació artística, que, si fins al moment incloïa tres àrees – Plàstica, Música i Dramatització –, ara queda estructurat al voltant de dos únics eixos: Plàstica i Música. D'acord amb les competències bàsiques establertes pel Govern central en el decret d'ensenyaments mínims de Primària, les no-

ves tecnologies de la informació i la comunicació cobren rellevància en l'àrea com a tècniques de producció i manipulació artística, especialment en el camp de la plàstica, en el qual s'han inclòs com a continguts el disseny gràfic, la imatge tecnològica i la publicitat. Per descomptat, al patrimoni artístic valencià, així com a l'herència cultural relativa a tot allò relacionat amb la sensibilitat plàstica i musical, se'ls dota d'una rellevància destacada, tant pel que fa al coneixement teòric com al pràctic.

Una novetat que s'incorpora és la perspectiva integrada de l'aprenentatge de les tres llengües

El currículum té en compte la situació de convivència desequilibrada de les dues llengües oficials i la varietat de relacions dels alumnes amb aquestes

L'Educació física inclourà educació per a la salut

Els problemes relacionats amb la salut i amb la manca d'activitat física en la societat actual han despertat una preocupació creixent i una consciència social de la importància de l'educació per a plantar-hi cara fomentant els hàbits que tenen cura del cos i de la salut, de la imatge corporal i la forma física. A més, l'estrès és també un problema que augmenta en la vida adulta, i l'activitat física és, segons els experts, una bona manera de prevenir-lo. Aquests enfocaments se sumen en la nova legislació als ja existents en l'anterior: la importància de l'activitat motriu per al desenvolupament integral de la persona, la concepció dels esports com una forma constructiva d'oci, etc.

L'aprenentatge integrat de les llengües

L'educació relativa al llenguatge i a la comunicació és un dels eixos fonamentals en l'Educació Primària i és també l'àrea en què el decret valencià es distingirà més del de Madrid. En l'esborrany de la LOE, se subratlla d'una manera insistent la importància d'incloure en el currículum de Primària el coneixement, no sols de les dues llengües oficials, el castellà i el valencià, sinó també de la llengua estrangera, l'aprenentatge de la qual, fins ara, estava dirigit en Primària a adquirir «una certa competència».

Una novetat que s'incorpora és la perspectiva integrada de l'aprenentatge de les tres llengües. En aquest sentit, l'esborrany del decret diu això: «...hem de tindre en compte dos factors: d'una banda, que hi ha unes competències comunes –conceptuals, cognitives i estratègiques– en les diferents llengües, que es podran construir a partir de qualsevol d'estes llengües i tot seguit ser recuperades i reutilitzades per totes i cada una de les altres; i, d'una altra, que hi ha unes competències lingüístiques superficials, específiques de cada una de les llengües i que han de ser apreses de manera independent en cada una, cosa que pot ocasionar processos de transferències i d'interferències que caldrà tindre en compte». Perquè aquesta

estratègia tinga èxit, cal que el professorat adopte uns criteris compartits, a partir dels quals establisquen el tractament diferenciat que siga necessari.

Per a l'ensenyament del valencià, i com ja feia el currículum de la LOGSE, es té en compte el context sociolingüístic valencià, la situació de convivència desequilibrada de dues llengües i la varietat de relacions dels alumnes amb aquestes.

D'altra banda, si bé el currículum que la Generalitat redactà a partir de la LOGSE destacava la importància dels blocs dedicats al

En Matemàtiques se subratlla les possibilitats que un enfocament lúdic de la matèria pot suposar en qüestió de motivació i gratificació de l'alumnat

coneixement i l'ús de la llengua davant el de l'educació literària clàssica, l'esborrany que sorgeix de la LOE recupera els continguts literaris, tot i que sense restar importància als aspectes lingüístics pràctics. Aquest canvi de tendència pot entendre's dins de la línia de foment de la lectura que la LOE impulsa i introdueix en totes les àrees del sistema educatiu, i que apareix destacada al llarg de tot el currículum de Valencià i Castellà.

L'anglès, cap al nivell europeu

L'evolució de la societat occidental, amb l'increment de les comunicacions i els intercanvis en l'àmbit global, així com les directrius de la Unió Europea i unes altres institucions internacionals, han despertat la consciència de la importància d'introduir l'ensenyament de les llengües estrangeres, especialment l'anglès, en els primers cursos del sistema educatiu, així com de millorar-ne la qualitat i l'eficiència, ja que l'objectiu és assolir els marcs de competència lingüística establerts pel Consell d'Europa. I en aquesta direcció està plantejat el currículum relatiu a les llengües estrangeres, sense perdre de vista, però, la particularitat del context valencià, que implica l'aprenentatge de dues llengües anteriorment i simultàniament a l'aprenentatge de la llengua estrangera.

Matemàtiques divertides

En el currículum de Matemàtiques no hi ha canvis importants, tot i que s'hi subratlla les possibilitats que un enfocament lúdic de la matèria pot suposar en qüestió de motivació de l'alumnat. En aquest sentit, l'esborrany del decret anima a dirigir el disseny de les activitats que es plantegen per tal que fomenten una actitud positiva i despertem l'afany d'esforç i la curiositat dels infants.

Com ja s'ha dit, no són grans canvis els que previsiblement plantejarà el decret de la Generalitat Valenciana, siga respecte als currículums actualment vigents o respecte al decret d'ensenyaments mínims del Govern central. No obstant això, és necessari tenir el document definitiu tan prompte com siga possible, ja que per al curs que comença al proper setembre escoles, mestres i alumnes hauran d'adaptar el seu funcionament habitual al contingut de la llei i del decret que la desenvolupa en l'àmbit autonòmic.

Podeu consultar el text complet de la proposta provisional dels ensenyaments mínims de Primària de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport en www.bromera.com/txt

Els currículums de Secundària

Cristina Simón

El 12 de març passat, la Conselleria de Cultura, Educació i Esport va publicar la proposta provisional per als ensenyaments mínims en l'àrea de Secundària, emmarcada en el nou projecte educatiu del Govern central, la Llei Orgànica d'Educació, que començarà a aplicar-se el curs 2007-2008. Des de *TXT* analitzem les modificacions que aquest esborrany comportarà respecte al currículum vigent.

Estructura del currículum: una pauta immutable

Per a abordar la lectura d'un currículum, el millor és saber abans com s'organitza la informació. En aquest sentit, tant els de la LOGSE com els de la LOE, i en particular la proposta provisional de la Conselleria, comencen amb un text de presentació, d'una llargària variable. Per exemple, el de Llengua i literatura en castellà s'estén més sobre les consideracions introductòries que no el d'Història de la religió o el de Música, tot i que en essència recullen els mateixos punts: una definició breu de l'àrea, la finalitat, com s'enfocarà la matèria, els principis generals, la metodologia i la contribució d'aquesta matèria a l'adquisició de competències bàsiques com, en el cas de llengua, la competència en comunicació lingüística, aprendre a aprendre o aproximar-se al patrimoni literari, entre altres. A continuació, s'hi exposen els objectius generals de l'àrea, recollits en un seguit de punts, així com els continguts,

que s'agrupen sota dos epígrafs: blocs temàtics –que són grans categories dins de les quals hi ha englobats continguts específics apuntats d'una manera esquemàtica– i nivell, o siga, primer, segon, tercer i quart curs. Finalment, després de la relació dels continguts de cada nivell educatiu, es descriuen els criteris d'avaluació corresponents.

De la LOGSE a la LOE

La LOGSE (Llei Orgànica General del Sistema Educatiu), promulgada el 1990 i responsable de la substitució dels antics BUP i COU per l'ESO i el Batxillerat, havia de ser substituïda el 2004 per la LOCE (sigles en castellà de Llei Orgànica de Qualitat de l'Ensenyament), substitució que no aplegà a concretar-se pel canvi de govern en les eleccions de març d'aquell mateix any. Tanmateix, el Consell valencià va aprovar, el 2002, un decret que modificava alguns aspectes de la LOGSE i que sí que reflectia en certa mesura l'esperit de la LOCE. Aquest currículum és el que ha estat vigent fins ara a la Comunitat Valenciana. Ara bé, tant aquest currículum com el

de la LOGSE quedaran derogats a partir de l'entrada en vigor efectiva de la LOE, prevista, segons el calendari d'implantació reflectit en el Reial Decret 806/2006 del 30 de juny, per al curs 2007-2008.

Canvis i continuïtats

Així doncs, per a entendre millor el panorama legal en què s'enquadra la nova reforma, cal posar atenció, fonamentalment, a tres documents: el decret del 2002 del Govern valencià, que és el que ha marcat la norma fins al moment a la nostra comunitat; el reial decret de desembre del 2006, que estableix els ensenyaments mínims corresponents a l'Educació Secundària Obligatoria, i finalment, les propostes de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport publicades el 9 de

En general, la nova LOE s'assembla més a la LOGSE que no a la LOCE, tant en la forma com en l'esperit

El reial decret que desenvolupa la LOE es decanta per una redacció dels aspectes procedimentals i els actitudinals, en canvi, l'esborrany de la Conselleria concreta molt els continguts de cada matèria

març d'enguany i que, ajustant-se a la llei, es basen en el reial decret esmentat abans.

D'entrada, si fem una lectura ràpida, el més evident és la diferència entre les maneres de redactar. Mentre que el reial decret que desenvolupa la LOE es decanta per una redacció, diguem-ne, a grans trets i emfasitzant, dels aspectes procedimentals i els actitudinals –és a dir, proporciona unes directrius tot deixant marge de maniobra a les comunitats autònomes que exerceixen competències en l'àmbit educatiu–, els dos decrets de la Conselleria, tant el del 2002 com l'esborrany actual, aprofundeixen en la línia conceptual i concreten al màxim els continguts de cada matèria. Un bon exemple, el podem trobar en el currículum de Llengua i literatura castellana i valenciana del tercer curs de l'ESO. El reial decret apunta el següent en el bloc destinat a l'educació literària: «Lectura comentada i recitació de poemes, comparant el tractament de certs temes recurrents, en distints períodes literaris, i valorant la funció dels elements simbòlics i dels recursos retò-

rics i mètrics en el poema». Per contra, en el mateix bloc i per al mateix nivell, el decret autonòmic assenyalava per a l'àrea de valencià «La lírica: la poesia trobadoresca, Ausiàs March, Roís de Corella».

En general, la nova LOE s'assembla més a la LOGSE que no a la LOCE, tant en la forma com en l'esperit. D'altra banda, els decrets del Govern valencià són, si fa no fa, una adaptació bastant fidel dels dictats pel Ministeri, però convenientment matisada amb

Els decrets del Govern valencià són una adaptació bastant fidel dels dictats pel Ministeri, però convenientment matisada amb les particularitats valencianes

les característiques lingüístiques, geogràfiques, socials i culturals inherents al poble valencià i a les quals, per tant, cal donar un tractament diferenciat. És simptomàtic el currículum de l'àrea de Valencià, en la qual rau, com és lògic, el tret distintiu principal.

L'ensenyament de les llengües

Si observem de prop l'àrea de Llengua i literatura, tant castellana com valenciana, en els dos decrets autonòmics comprovarem l'existència de blocs temàtics semblants, amb diferències subtils en la titulació i les especificitats pròpies del valencià.

Cal assenyalar que el que abans era simplement literatura ara esdevé educació literària: tot i que els autors, els corrents, els gèneres, etc. que s'estudien no han canviat amb la reforma, els objectius sí que ho han fet i ara, a banda d'aprendre autors i llegir obres, es demanarà a l'alumne que aprenga a construir textos literaris i que siga capaç, no sols de desxifrar els textos de referència, sinó també de gaudir-ne. La recerca del plaer en la lectura enllaça amb l'objectiu de fomentar la lectura, que es pretén inculcar en l'Educació Primària. També s'ha de remarcar, com a diferència positiva, la introducció de l'apartat «Societat» en l'estudi de la llengua, ja que la nostra situació de bilingüisme en requereix una anàlisi específica. Així, es trac-

taran temes com els fenòmens de contacte entre les llengües, la normalització, el prejudici lingüístic, etc., aprofundint en la necessitat de recuperar el valencià com a eina de comunicació, com a signe identitari d'un poble i com a porta d'accés a una cultura pròpia que ha estat minoritzada.

Pel que fa als objectius, la Conselleria manté pràcticament els mateixos que la llei, encara que n'afegia alguns de relacionats novament amb les particularitats valencianes. Per exemple, insisteix en el fet de normalitzar l'ús del valencià o evitar les situacions de diglòssia i de prejudici lingüístic. Destaca també que cal «apreciar les extraordinàries possibilitats que ofereix el castellà com a llengua comuna per a tots els espanyols i per als ciutadans dels països hispànics», així

El que abans era simplement literatura, ara esdevé educació literària. Ara, a banda d'aprendre autors i llegir obres, es demanarà a l'alumne que aprenga a construir textos literaris i que siga capaç de gaudir-ne

com la necessitat de «conèixer les diferents manifestacions i varietats del castellà», dos objectius que no s'esmenten en el decret ministerial. A més, subratlla la importància de valorar la literatura com a porta oberta al patrimoni i a la identitat cultural d'un poble.

Podeu consultar el text complet de la proposta provisional dels ensenyaments mínims de Secundària de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport en www.bromera.com/txt

BLOCS TEMÀTICS		
LOGSE Currículums revisats per la Conselleria de Cultura, Educació i Esport l'any 2002	LOE Decret del Ministeri d'Educació i Ciència, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims de Secundària en l'àrea de Castellà	LOE Proposta provisional de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport pel que fa als ensenyaments mínims de Secundària
Bloc 1: Comunicació Bloc 2: Llengua i societat Bloc 3: Estudi de la llengua Bloc 4: Tècniques de treball Bloc 5: Literatura	Bloc 1: Escoltar, parlar i conversar Bloc 2: Llegir i escriure Bloc 3: Educació literària Bloc 4: Coneixement de la llengua	Bloc 1: Comunicació Bloc 2: Llengua i societat Bloc 3: Coneixement de la llengua Bloc 4: Educació literària Bloc 5: Tècniques de treball

Què n'opina el professorat?

Carol Borràs

La tramitació de la LOE es troba ara a les mans de les comunitats autònomes, que són les que han de fer les seues propostes sobre els ensenyaments mínims que complementaran els fixats pel Govern central. És l'hora de fer valoracions sobre l'adequació de la llei i la seua adaptació a la nostra realitat i identitat cultural. Resumim algunes de les crítiques, tant positives com negatives, que es fan des de diferents sectors educatius sobre la proposta provisional de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport per a Primària i Secundària.

Joan Baptista Malonda

Membre dels Moviments de Renovació Pedagògica

Joan Baptista, primerament, qüestiona la necessitat d'un currículum, ja que aquest «presenta una visió del saber segmentada en diferents àrees, l'elecció de les quals correspon a uns interessos determinats del poder, més que a les necessitats dels aprenentatges». Per tant, aposta per alternatives desenvolupades en altres països que «al marge de la legislació oficial, han optat per un currículum nascut a partir dels interessos i dels projectes que planteja la comunitat d'aprenentatge, entesa no des del vessant reduccionista de l'aula, sinó des d'una perspectiva més ampla formada per una complexa xarxa d'intercanvis i interaccions d'abast global que incideix a l'aula». En aquest model, tots els membres implicats són aprenents, «i tenen establert com a primer objectiu el respecte a la persona, les idees, el temps, els ritmes, les capacitats i la cooperació». Malonda conclou que aquests últims, i no els que s'utilitzen a l'Estat espanyol, «són uns currículums democràtics, inclusius, solidaris i crítics».

Diego Gómez

President d'Escola Valenciana

Al seu parer, ens trobem davant d'una altra batalla perduda perquè «després de més de vint-i-cinc anys de democràcia i de declaració d'intencions, els currículums escolars no mostren el vessant de recuperació cultural i històrica necessària per a sentir-nos valencians i valencianes de futur».

Considera que les propostes fetes en aquest sentit en el currículum de Primària «són, com sempre, declaracions d'intencions». I ho justifica perquè «la majoria dels continguts estan pensats des de criteris centralistes amb una proporció de continguts propis prou limitada i sempre prioritant aspectes globals, repetitius i poc imaginatius, sense aterrar en la realitat quotidiana i més immediata». D'aquesta manera, segons Diego Gómez, l'alumnat no «desenvolupa un aprenentatge arrelat al seu poble, comarca o país. Igualment, no es pot parlar de normalització del valencià quan hi ha una manca total de referents, protecció i promoció de la nostra llengua».

Francesc Machirant

Professor d'ESO i autor de llibres de text

«En una primera lectura del nou currículum de Llengua i literatura (valencià i castellà), destacaria la novetat que representa la inclusió de les anomenades competències bàsiques, enteses com el conjunt d'aprenentatges que es consideren imprescindibles i que ha d'haver assolit qualsevol jove en acabar l'ensenyament obligatori.» Francesc Machirant valora molt positivament «l'aposta de futur que representa en el currículum de Primària l'enfocament integrat de llengües, concretat en el terreny dels continguts en unes competències comunes per a valencià i castellà i unes altres d'específiques per a cadascuna d'aquestes llengües». En aquest sentit, lamenta que en Secundària «no segueixen el mateix camí i tan sols s'hagen quedat en una visió bilingüista que no té en compte les noves circumstàncies». Al mateix temps, es declara perplex perquè «en la literatura castellana se citen explícitament autors no nascuts a l'Estat espanyol i en la nostra literatura no n'apareix cap de nascut al nord del riu Sénia».

Adelina España

Mestra de Primària

Destaca «l'exposició dels continguts de les llengües oficials –valencià i castellà–, perquè se'n poden observar les especificitats, i alhora, els continguts comuns. El mateix passa amb l'anglès, ja que l'enfocament didàctic està relacionat amb les altres llengües per a aconseguir una educació lingüística integrada». Pel que fa a la redacció dels continguts, apunta que «predomina el caràcter procedimental i actitudinal davant d'una visió més conceptual, la qual cosa permet una interpretació més lliure i innovadora per part del professorat». També assenyala que, en relació a la proposta del Govern central, «ací es concreten més els continguts musicals que permeten un aprenentatge pràctic dels instruments, de manera que es reflecteix millor un tret característic de la nostra cultura, la música». En canvi, un dels aspectes que més lamenta «és la desaparició del bloc temàtic de la dramatització, alguns dels continguts del qual s'inclouen en l'àrea de Llengua, però sense la rellevància d'abans i amb el perill de ser ignorats fàcilment».

PRIMER CICLE de PRIMÀRIA

ÀREA DE VALENCIÀ

Micalet

Valencià: llengua
i literatura

nous
llibres

Canyamel

Lectura i comprensió lectora

Calaixet

Quaderns de llengua

Primera aventura de Micalet: sense lectoescriptura (valencià, segona llengua)

nou
llibre

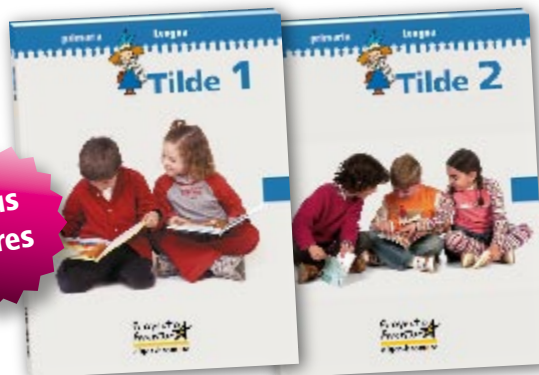

ÀREA DE CASTELLÀ

Tilde

Castellà: llengua
i literatura

nous
llibres

Regaliz

Lectura i comprensió
lectora en castellà

La escoba voladora de Tilde: sense lectoescriptura (castellà, segona llengua)

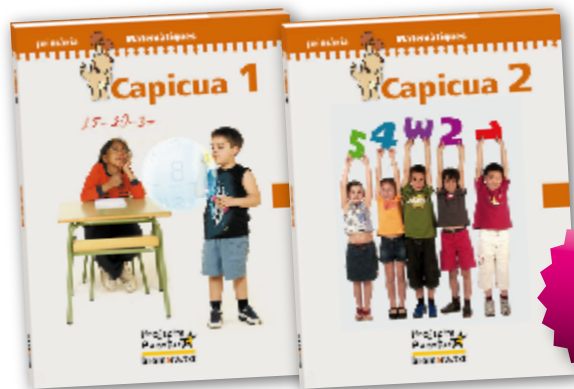
nou
llibre

Materials educatius per a l'escola valenciana

ÀREA DE MATEMÀTIQUES

Capicua
Matemàtiques

nous
llibres

Versió en castellà
**Capicúa,
Mochila de
matemáticas,
Natura**
coedita
algar·bromera

Calaixet de Matemàtiques i Mochila de Matemáticas
Quaderns de matemàtiques

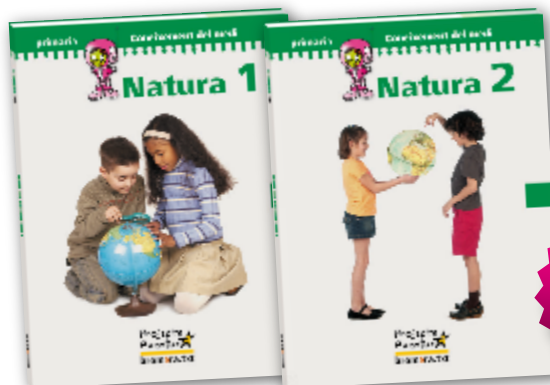

quaderns
de càlcul

ÀREA DE CONEIXEMENT DEL MEDI

Natura
Coneixement del medi natural, social
i cultural

nous
llibres

Projecte
Aventura
bromera.txt

Alfred Aranda,
coordinador de Bromera.txt:

**«El més important
d'un currículum és
com es desenvolupa
didàcticament»**

Marta Estrelles

Són diverses les lleis educatives que aquest professional ha vist aplicar, tant des de l'experiència de quasi 30 anys com a professor de valencià com des del treball d'elaboració de materials educatius. Però ni alumnes ni professors treballen directament amb els textos legislatius, sinó que els llibres de text fan un paper de mediació fonamental. Per això, en els nous materials que Bromera posarà en marxa el curs que ve, la clau ha estat oferir uns llibres que compensen les mancances de la LOE i que alhora aprofiten les oportunitats que crea la nova llei.

Alfred Aranda reconeix novetats positives en els currículums de la LOE, com «l'alfabetització digital, la importància de la lectura o la lluita contra el llenguatge sexista». Tanmateix, també detecta contradiccions preocupants: «Les noves tecnologies són una prioritat, però l'assignatura d'Informàtica es preveu com a optativa i als centres no hi

i Projecte Ona per a Secundària–, «l'objectiu ha estat l'adequació completa al nou marc legal, però ampliant el que els alumnes no podien deixar d'aprendre». A més a més, «la realitat de les aules ha estat una referència imprescindible, perquè els alumnes d'ara no són els de fa cinc anys, com tampoc no ho és la societat».

Els alumnes d'ara no són els de fa cinc anys, com tampoc no ho és la societat

Fer llibres és un exercici de gran responsabilitat. Triar-los, també

ha prou equipaments informàtics». També apunta descompensacions: «Com és possible que en el mateix curs de l'ESO hi haja quinze apartats en gramàtica i, en lèxic, es limite el temari a dos conceptes?».

Malgrat les deficiències, Aranda apunta que «tant les bondats com les febleses d'un currículum no són determinants. És cert que el currículum marca pautes, però un bon desenvolupament didàctic pot compensar les mancances del text legislatiu». Per això afirma que, en els nous llibres de text de Bromera –Projecte Aventura per a Primària

Com indica la llei, «en Llengua s'han incorporat apartats sobre tècniques de treball i noves tecnologies però, tenint en compte les mancances, s'han dissenyat perquè siguin vàlids tant si es disposa d'aula d'informàtica com si no». Però Alfred apunta que els canvis van més enllà: «el Projecte Ona, de Llengua i literatura per a ESO, incorpora els suggeriments dels educadors. Se n'ha modificat la distribució de continguts i la metodologia, i ara hi ha més pes de l'ortografia i la gramàtica, perquè els joves valoren poc l'escriptura normativa en l'era de l'SMS o el xat».

Llegir per aprendre

En Primària s'ha creat Aventura, un projecte educador innovador i cohesionat per a Valencià, Castellà, Coneixement del medi i Matemàtiques. Segons aquest professional de l'ensenyament, «el més nou, seguint les recomanacions de la LOE, és la introducció de lectures en totes les àrees, que enriqueixen els materials curriculars».

En Llengua, tant en Primària com en Secundària, Aranda destaca l'animació a la lectura: «Es reproduïxen les cobertes dels llibres dels quals s'extrauen les lectures, de manera que indirectament oferim un pla lector al professorat». Alhora, explica la importància de la diversitat textual: «Hem inclòs textos informatius i instructius, literaris... perquè la llengua, a més de literatura, és un instrument de comunicació. També treballem molt els textos televisius i publicitaris, perquè els alumnes estiguen formats com a consumidors crítics».

Educació en valors i diversitat

Tot i que de moment la LOE no recull explícitament els temes transversals, segons el professor, «continuem trobant els temes de la pau, la salut, el respecte per les diferències, l'ecologia... perquè són imprescindibles per a la convivència i no menys importants que la literatura».

L'atenció a la diversitat exigeix varietat de recursos didàctics per a adaptar els currículums a les inquietuds de cada alumne. Alfred Aranda defensa que «davant d'aquesta necessitat, el projecte de Bromera.txt facilita la feina dels ensenyants amb una gran quantitat de material complementari: guies didàctiques, CD de recursos sonors, llibres de consulta, lectures amb propostes que es poden baixar des del web...».

Després d'anys d'experiència, per a aquest professional, fer llibres rigorosos no és una tasca senzilla. Així, assegura que «actualment, no hi ha controls ni homologacions, cosa que és positiva perquè evita censures i polititzacions, però també fa que elaborar llibres de text siga un exercici d'una gran responsabilitat. A més, en el cas dels educadors, que han de triar el millor llibre, aquesta llibertat exigeix tanta o més responsabilitat».

Alejandro Tiana,
secretari general d'Educació:

«En la LOE, la lectura va més enllà de la literatura»

Dolors Palau

Noves tecnologies i lectura

Si bé les ciències es converteixen en matèria comuna a tot el Batxillerat, la LOE redueix a quatre hores, en un curs d'ESO, l'assignatura de Tecnologia. Tiana defensa que l'assignació no és incompatible amb la formació de ciutadans crítics amb les noves tecnologies, ja que, indica, «els aprenentatges associats a la tecnologia són alguna cosa més que l'assignatura de Tecnologia en Secundària». Inclouen, explica, «els continguts bàsics que s'aprenen en diferents matèries i que fan possible entendre millor el món tecnològic i actuar-hi; i són també els aprenentatges associats amb l'ús de tecnologies de la informació i la comunicació que s'insereixen en la major part de matèries i permeten l'aprenentatge en el context en el qual seran utilitzats». D'altra banda, assenyalava que l'horari final quedarà fixat per cada autonomia.

La idea de la lectura com a font de plaer i coneixement sustenta, apunta el secretari general, «la voluntat d'afavorir aquest hàbit des de l'Educació Infantil i en totes les matèries». De fet, la LOE advoca per estendre-la més enllà de la literatura i promoure la lectura de tot tipus de texts, un objectiu per al qual el Ministeri impulsa «un programa dirigit a estimular l'elaboració de materials específics per a donar-hi suport des de les distintes àrees i matèries del currículum».

Competències transversals

Alejandro Tiana, que coneix bé tots els ressorts del sistema educatiu –va començar la seua trajectòria com a mestre d'EGB, ha passat per la Universitat, el Ministeri i organismes internacionals–, aposta perquè les competències bàsiques, siguin socials i ciutadanes, en comunicació lingüística o en el tractament de la informació, tinguen un caràcter transversal. Així mateix, confia que aquestes s'adquirisquen «fonamentalment a través de les diferents àrees o matèries, però també de la pròpia activitat a l'aula i al centre escolar». En aquest sentit, sosté que l'atenció a la diversitat s'ha de dur a terme en aquest àmbit, a través de «l'adaptació als diferents ritmes i situacions d'aprenentatge, que s'han de fer des de la pràctica docent quotidiana».

Des del càrrec que ocupa al Ministeri d'Educació i Ciència, Alejandro Tiana, catedràtic de teoria i història de l'educació de la UNED, ha sigut un dels artífex de la LOE, una llei que, des del seu punt de vista, aporta tres novetats significatives: la introducció de competències bàsiques per a desenvolupar-se en el món actual, el reforç de matèries instrumentals com les llengües o les matemàtiques i la incorporació d'altres que, com Educació per a la ciutadania, representaven una mancança en el sistema vigent.

Després d'abordar durant anys l'educació en valors com a matèria transversal i de constatar-ne l'interés i les limitacions, Tiana es mostra convençut de la necessitat d'introduir «un espai específic», a través d'Educació per a la ciutadania, per a afrontar els «desafiaments de cohesió social que es plantegen en una societat cada vegada més complexa i plural». Amb l'assignatura, que s'ha convertit en un dels punts més espinosos de la LOE, el Ministeri pretén seguir el camí traçat per més de vint països europeus i contribuir des de l'escola a la formació dels ciutadans «en les virtuts cíviques necessàries per a millorar la qualitat de la nostra democràcia», uns continguts basats, aclareix, en la Declaració Universal dels Drets Humans i la Constitució Espanyola. «L'oposició d'alguns sectors religiosos i polítics només pot entendre's des d'un desconeixement (potser interessat) dels continguts i els objectius, o una falta de visió de futur», assevera Tiana, que ha anunciat que l'Administració farà complir la llei davant crides a l'objecció com la llançada per la Conferència Episcopal.

Conscient que «cal preparar els alumnes per a viure en un món progressivament més

internacional, multicultural i multilingüe», el secretari general d'Educació aposta per «començar al més aviat possible l'aprenentatge de llengües estrangeres», als sis anys la primera i als deu la segona. No amaga, però, que la proposta exigirà dissenyar uns currículums coherents, que eviten repeticions i propicien «una competència comunicativa efectiva, tant oral com escrita». Tiana afirma que el marc comú europeu ha sigut un referent clar en l'elaboració dels nous currículums i destaca que el Ministeri desenvolupa «una ambiciosa política de beques i ajudes» per promoure aquesta formació.

**Cal preparar els alumnes per a un
món més internacional, multicultural
i multilingüe**

**Els continguts bàsics de les diferents
matèries han de possibilitar que els
alumnes entenguin millor el món
tecnològic**

La teua recomanació

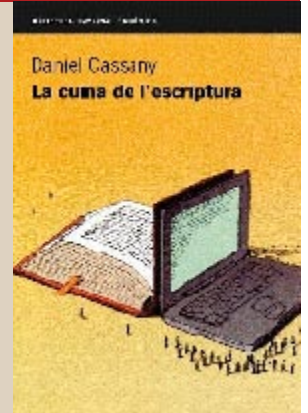
TXT ofereix aquest espai per als seus lectors perquè pugues recomanar llibres, pel·lícules, obres de teatre... que t'hagen resultat interessants per la seua relació amb l'educació i l'ensenyament. Si trobes algun llibre que creus que els teus companys de professió no s'haurien de perdre, conta'ns-ho per correu-e a txt@bromera.com o per correu postal a Revista TXT (Ap. de Correus 147, 46600 Alzira) indicant «Recomanació» en el sobre. Juntament amb el text on ens expliques per què t'ha agradat (2.000 caràcters aprox.), cal que adjuntes una fotografia de carnet i les dades personals (nom, cognoms, centre educatiu on treballes, adreça i telèfon). Si vols recomanar una pel·lícula, cançó, exposició... envia'ns un text que no supere els 500 caràcters. Els autors de les recomanacions publicades rebran un llibre de Bromera com a obsequi.

Joan Enric Iriarte Leandro,
IES Massamagrell de
Massamagrell,
ens recomana

La cuina de l'escriptura,
de Daniel Cassany,
210 pàgs.
Empúries, 1996

Ens fa veure que escriure, igual que llegir,
és una oportunitat de gaudir i de créixer
com a persona

A moltes persones, grans i menudes, ens costa omplir de lletres un full en blanc amb seguretat, dir allò que volem dir sense patir, sense pressió de responsabilitat ni de persones externes, amb una presentació correcta, sense faltes d'ortografia...

Un autor i un llibre ens poden servir: Daniel Cassany i la seua obra, *La cuina de l'escriptura*. Es tracta d'un llibre pràctic que ens encamina cap a una escriptura d'utilitat. No hi conté fórmules màgiques. Ens ofereix un conjunt de consells, orientacions i regles (poques, però segures) per a aconseguir una escriptura llegible, adequada i coherent. Igual que en la cuina, un llibre pot ser apreciat pels sentits. És còmode al tacte, agrada-

ble a la vista i de tindre a les mans. Fa bona olor. Pots encetar-lo per on vulgues.

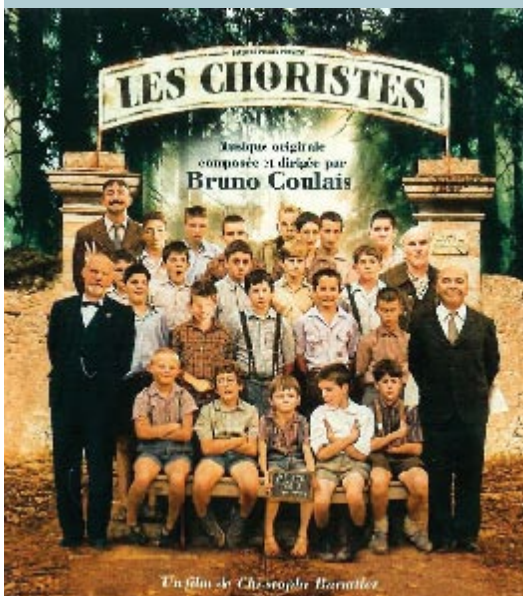
Psicològicament, lleva pors, fa pensar. Com en la vida, no arriba a tots. No és obligatori. Però sí que va adreçat a tothom. A qualsevol, en qualsevol ocasió o circumstància, d'una manera molt assequible i amena.

Per al professorat és una guia molt útil, àgil, clara, indispensable, a més de divertida i engrescadora. Et fa optimista, trobes resultats agradables. De vegades, sorprenents. Saps que amb treball constant i amb temps tot arriba. Parteix del nivell que té cadascú i de les pròpies necessitats. Posa ordre en quasi tot. Per a no perdre's.

Afavoreix mecanismes mentals d'una manera més automàtica. Ajuda a fer-te entendre millor. A ser més clar, eficaç i directe, d'una manera senzilla. Descobreix els errors (expressius, de presentació, de llegibilitat...). Fa la vida més fàcil. Escriure ja no és una dificultat i ha de convidar al gaudi.

Se centra en l'establiment de criteris. Proposa reptes amb delicadesa, sense presses, de forma pràctica, sense massa pretensions (cadascú se les posa), amb repòs. Explota la sensibilitat. Dóna seguretat i diversos itineraris alternatius; reflexions útils per a solucionar amb eficàcia els problemes amb què ens topem per fer un escrit llegible, entenedor.

Ens fa veure que escriure, igual que llegir, és una oportunitat de gaudir i de créixer com a persona. Tothom hauria d'assaborir-ne el gust. Salut!

Los chicos del coro em va agradar molt perquè aporta una visió de l'ensenyament molt positiva, en què el poder de l'educació va més enllà de les aules i deixa una empremta vital en els alumnes. Aquesta pel·lícula, ambientada el 1949, ens presenta un internat de reeducació de menors amb uns mètodes molt repressius i, alhora, poc efectius. Tanmateix, quan un professor nou comença a creure en les capacitats dels xiquets i s'esforça per il·lusionar-los per la música i el cant, la vida dels alumnes es transforma per sempre.

Amparo Gírbés,
del col·legi Santa Ana d'Algemesí

projecte **ONA** Valencià: Llengua i Literatura

Valencià Pràctic

Estudi del valencià
com a segona llengua

CALAIX

Quaderns pràctics
de llengua i de literatura

BEN VIN GUTS

Quaderns de valencià
per a immigrants

Optatives **eso**

TAMBÉ
VERSIÓ EN
CASTELLÀ

TAMBÉ
VERSIÓ EN
CASTELLÀ

**escola
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLENGUA**

vint anys de llibres

Edicions Bromera (www.bromera.com) és una editorial valenciana amb més de vint anys de dedicació al servei dels lectors i dels ensenyants. El seu catàleg ofereix una selecció del bo i millor de la literatura infantil, juvenil i d'adults, amb uns criteris amplis i plurals. A aquesta línia literària se suma l'edició de material lexicogràfic i educatiu. La seua oferta de llibres de text (www.bromeratxt.com), cada vegada més completa, abasta les diverses etapes educatives i proporciona un ampli ventall de possibilitats didàctiques.

Amb la revista TXT, **Bromera** ofereix als ensenyants informació sobre el món educatiu.

bromera i la lectura

A més de fer llibres, **Bromera** vol, sobretot, fer lectors. Amb aquest objectiu va impulsar la creació de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura (www.fundaciobromera.org), la qual patrocina cada any per fer possible un gran nombre d'activitats de potenciació i difusió de la lectura.

bromera solidària

Bromera, conscient del seu paper en la societat, col·labora econòmicament amb diverses entitats socials i culturals, en especial amb Metges Sense Fronteres (www.msf.es), organització humanitària distingida amb el Premi Nobel de la Pau, i amb la Federació Escola Valenciana (www.fev.org), a fi de contribuir a la promoció de la nostra llengua i fer possible una escola valenciana de qualitat.

bromera i el medi ambient

Bromera, respectuosa amb el nostre entorn, imprimeix els llibres en paper ecològic EFC blanquejat sense clor. Així mateix, el paper que consumeix té la certificació FSC, que assegura que la cel·lulosa prové d'explotacions forestals controlades que respecten els valors ecològics i socials i el desenvolupament sostenible dels boscos (www.fsc-spain.org).

A més a més, **Bromera** contribueix a la sostenibilitat del planeta Terra amb mesures ecològiques que asseguren un aprofitament de l'energia i amb l'ús de plaques d'energia solar fotovoltaica.

servei bromera d'atenció a centres docents:

ZONA NORD

Manolo Ibáñez
Tel. 607 926 026
atencionord@bromera.com

ZONA CENTRE B

Eva Ibáñez
Tel. 671 088 338
atencioncentreb@bromera.com

ZONA SUD B

Xuso Ferrer
Tel. 615 308 264
xuso@bromera.com

ZONA CENTRE

Josep Moreno
Tel. 629 210 147
atencioncentre@bromera.com

ZONA SUD

Amèlia Garcia
Tel. 654 231 444
atenciosud@bromera.com

DISTRIBUÏDORS DE LLIBRE DE TEXT

Alacant
LA TERRA LLIBRES
Tel. 965 110 192
Sagitari, 4
03006 Alacant
tierra@xpress.es

València i Castelló
GEA LLIBRES
Tel. 961 665 256
Carrer G - nau 6
46190 Riba-roja
gea@xpress.es

DISTRIBUÏDORS DE LLIBRES DE LECTURA

Alacant
LA TERRA LLIBRES
Tel. 965 110 192
Sagitari, 4
03006 Alacant
tierra@xpress.es

València i Castelló
SENDRA-MARCO
Tel. 961 590 841
La Taronja, 16
46210 Picanya
sendra@sendramarco.com

Polígon Industrial 1 • 46600 Alzira • Tel. 962 402 254 • Fax 962 403 191 • www.bromera.com • txt@bromera.com

materials educatius
per a l'escola valenciana
bromera.txt